

Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 2

OPERA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1930/31

WERTHER

Premijera 4. januarja 1931

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: M. POLIČ

*Novosti za damske
plašče pravkar došle!*

**A. & E. Skabernè
Ljubljana**

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 4. januarja 1931

Jules Massenet: Werther

Na višku svoje moči in slave je ustvaril J. Massenet (* 12. V. 1842. v Montaudu, † 13. VIII. 1912. v Parizu) svojo Manon (1884.), delo polno francoske gracije in elegance, in Wertherja (dovršeno leta 1886., izvedeno prvič 1892. na Dunaju), delo, ki bi se po svoji intimnosti lahko imenovalo komorno opero. V teh dveh svojih delih bo francoski mojster še dolgo živel na opernih odrih.

Pobudo za »Wertherja« je dobil v nesmrtnem Goethejevem romanu (»Die Leiden des jungen Werther« 1774.), ki je cele decenije vzbujal pravo senzacijo, ter je v marsičem bil odločilen za razvoj svetovne literature sploh. Ta roman je neke vrste pesnikova avtobiografija, ki obsega dobo njegovega službovanja v Wetzlarju (1772).

Massenetovi libretisti (E. Blau, P. Millet in G. Hartmann) so za izvedbo dejanja uporabili najožji krog prizadetih oseb ter tako ustvarili podlago za intimno in najbolj koncizno muzično obdelavo sujeta. In zares iz partiture Wertherja zveni kljub vsem kontrastom le eden dominantni motiv: ljubezen Lotte in Wertherja. Vse ostalo, od božične pesmi otrok pa do ljubeznivega čebljanja Zofije in resne stvarnosti Alberta, je le okvir, in služi tudi kontrastirajoč le zato, da osvetli čim intenzivneje razmerje in »tiho ganotje teh dveh blaženih duš«.

Iz tega principa ven je usmerjena scenična in glasbena obdelava tega dela v predstoječi izvedbi. Scena je osvobodjena vseh nepotrebnih detajlov, ter je namen njene dispozicije ta, da čim bolj nazorno prikaže vse faze tragične usode zaljubljenecv. Dosledno temu so tudi v glasbenem delu izpuščeni vsi odstavki, ki bi po nepotrebnem odvrčali pozornost od glavnega dejanja.

I. d e j a n j e. Stari sodnik že zgodaj podučuje svoje otroke peti božično pesem. Saj je še najbujnejše leto, kar poudarjata v šali njegova prijatelja Johann in Schmidt. Toda »v mladih letih treba pričeti, saj učil boš zaman starca godbo umeti«, se brani dobrodušni starec. V živahnem pogovoru omenjajo tudi starejšo hčerko Lotto, katera se pripravlja na ples; pa čudaka, sicer prav čislane gospoda Wertherja in končno Lottinega zaročenca Alberta, katerega vrnitev s potovanja pričakujejo za naslednji dan. Kmalu po odhodu prijateljev prispe Werther. Mladi entuzijast občuduje bujno narodo: ... »vse, kar me tu obdaja, se mi zdi kakor raj: o priroda, polna milobe, sprejmi ga, ki tu prihaja, ki te pozdravlja, skromni zemljan.« Še bolj kot sama priroda in mili spev otrok pa ga navduši prikazen in prisrčna in neprisiljena ljubeznivost Charlotte do otrok, ki jim je druga mati: »O prelesten prizor nedolžnosti, ljubezni ... ah sanje, živeti življenje čarno, krasno ... pod svitom nje oči, pod dihom nje glasu!«

Za mladim parom odide tudi sodnik, ki ga hudomušna Zofija spomni na obljubo, dano prijateljsoma. Nepričakovano pride Albert, ki je hotel presenetiti svojo zaročenko. Iz razgovora z Zofijo posname, da ga vsi željno pričakujejo in nanj mislijo. Navdušen želi: »Ah hotel bi, da bi tu Charlotta našla misli vse, ki zdaj jih sanjam, in nado vso, in mojo vso ljubezen!«

Ob luninem svitu se vračata Lotta in Werther. On ji zatrjuje v prikipavajočem čuvstvu: »Brezčutno ostane mi srce za vse kar nisi ti! Srce mi zaslutilo vas je Charlotta; Vi ste najlepše zemeljsko bitje.« Za priče naj mu bodo otroci, ki jo časte kot mater. Spomin na mater jo razburi: »ah, kruta li usoda, če mora kdo od nas, ki nam najbolj je drag. Zakaj je vsa sreča minljiva?« Še otroke tolaži marsikdaj zaman, ko jo vprašujejo po materi. Werther je očaran: »Oh Charlotta, jaz Vas ljubim, obožavam!«

V tem prihiti oče z novico: »Charlotta, Albert že tu!« Uničena tolmači Charlotta: »Ob smrtni sem uri prisegla materi, da mi bo mož ...« In tu pri njem je pozabila na to obljubo. Werther jo tolaži: »In ta obljuba naj Vam bo sveta ... Jaz rad umrem ...« Iz obupanega srca pa se mu izvije krik: »Ah drugi bo njen soprog!«

II. d e j a n j e. Trije meseci so minili. Srečen vodi Albert svojo ženo Lotto v cerkev. Rad bi le vedel, če ona uživa z njim tudi zadovoljnost in mir. Mirno mu zatrjuje Lotta, da ji ob bla-

gem, dobrem možu ne more ničesar motiti dušnega miru. Kot senca jima sledi Werther; njega preganja zavest, da je drug mož njen soprog, ko bi ji le on mogel zares srce vžgati. Pobitega in izmučenega ga oslovi Albert. Srečo mu kali dvom. Ko je bila njegova žena še svobodna, sta se z Wertherjem srečala: »in takrat je verjetno, da ste se vdali sanjam, ki jih več ni nazaj...« Werther ga vara: »Kakor po viharju valovi se umirijo, tako srca mi več ne razburja sen...«

V tem prihiti Zofija. Naivno in živahno njeno pripovedovanje vzneta v Wertherju temne misli. Albert ga opozarja na njo, ki se mu otroško dobrika: »o sreči sva govorila, ki jo vsak išče v daljavi, a poglej, morda ravno takrat gre mimo nas... na nje ustnah smehlja, cvetja kras v nje rokah.«

Werther je zbežan: njegova ljubezen do Lotte ni čista! Izbirat mora med večnim trpljenjem ali neprestano lažjo! On mora stran! Toda ne more: »saj le k njej ga vleče hrepenenje!« In ona pride ta čas. Molitev jo je okrepila. V njej je našla moč, da mirno in stanovitno kljubuje vsem izkušnjam. Svetuje Wertherju naj odpotuje. Bolno prizadetega tolaži: »mislite name, in na moj dušni mir, brez strasti, brez gorja! Saj ni, da bi ločila za večni se čas. Vrnite se, morda na božični dan!« Werther je trdno odločen poslušati: in če moči me zapustijo, tedaj bom na vek našel jaz svoj pokoj... Korak v samotni grob, ki otme nas nadlog!« Misel na samomor ga preganja: oče ga bo sprejel kot otroka, ki pride pred časom domov, presrečen ga bo stisnil v svoj objem. Vanj zaupa, ko se vrača tja, kjer je odveza. V tem sanjarjenju ga najde Zofija, ki mu pride naznaniti začetek zabave. Ali on odhiti in pusti prepadeno dekletce samo. Ona po-toži svoji sestri: »Ah sestra, glej, Werther mi je odšel. Za večno... to ravnokar dejal je.« Lotta je presunjena, Albert spozna: »On jo ljubi!« —

III. d e j a n j e. Božični dan. Otožna in zamišljena prebira Lotta Wertherjeva pisma, ki ji piše iz svojega pregnanstva. Polna bolesti in tuge so in še veseli vrišč otrok ga le spominja na lepše in srečnejše dneve. Posebno nejasno pa je poslednje pismo: »Rekla si: božični dan; jaz sem dejal: nikdar! In kmalu nam bo jasno, kdo bodočnost je spoznal! Toda, če se jaz ne prikažem do tega dne pred teboj, ne obsojaj me, le žaluj!«

Zofija jo poseti. Ž njo pride veselje in smeh, ki »perut ima kakor ptičica, kot ptička zlate zarje...« Toda, kar je postala

starejša, opaža marsikaj, posebno pa, da so vsi čemerni »odkar je Werther šel od nas«. Ni lepo od njega, da pušča vse brez novic. V Lotti prekipi čuvstvo, oblijejo jo solze: naj le teko, ker bi jih sicer moralo srce popiti in bi od tega počilo. Zofija jo kliče domov; tam bo veselo na božični večer. Lotta obljubi. Po odhodu jo prevlada obup. V vroči molitvi se obrača k Bogu, ki mu še zaupa in ki jo naj podpre v slabosti... Prikaže se Werther. Boril se je dolgo in obupno. Še na pragu, pred vrati se je obotavljal, hotel je stran. Na videz mirno in ljubeznivo ga sprejme Lotta: dobrodošel je, saj se ga vsi radi spominjajo, in tudi hiša, ki je ostala kot je bila, zdi se kot bi se ga spominjala. Res, vse je kot nekdanj, le srca... Klavir je še tu, knjige, samokresi. Lotta ga spomni na Ossianove pesmi, ki jih je nekdanj začel prevajati. In iz njegovega srca privre spev: »Zakaj budiš me iz sanj, pomladni nežni dih...« V razburjenju, ki se loteva Charlotte, spozna Werther njeno duševno stanje: ne lagajva si, da bi v sebi premagala ljubav. Na njenih ustnih gori še neubran poljub, zdaj ga zahteva. Zastonj se Lotta upira, ljubav je močnejša. V objemu ljubljenega moža jo zapusti zavest. Toda isti hip se zave in zbeži. Zaman jo kliče Werther. Končano je: zdravstvuj! Sklenila si mojo propast! Še poslovilno pismo in s samokresom odhiti v noč.

Albert se vrača. Čudno se mu zdi, da so vrata odprta. Zvedel je o Wertherjevem povratku. Na njegov poziv prihiti Lotta. Zbegana je. Na mizi najde pismo. Werther se poslavlja, odhaja na dolgo pot. Neizrečen sum vrže svojo senco nad zakonca, Albert se komaj brzda, odide. Mrzlično se Lotta odpravi, da prepreči najhujše: »Bog! Ti ne dopustiš, da prepozno prispem!«

Vendar pride prepozno. Najde Wertherja že umirajočega. On jo tolaži: »Čemu solze? Misliš mar, da zdaj končava mi življenje? Šele začenja se ta čas!« Smehlja se jo prosi: »Kjer grob ob grobu tam leži, stojita lipi dve... tam svoj večni sen presanjali bi rad... Če pa tam ležati ne smem; kjer gozdna pot v dolino zavija — tam spustite me v grob. Tja bo skrivoma prihajala neka žena, in sladka solza bo kanila na grob. Bedni mrlič pa bo občutil blagoslov...« Nad mrtvim ljubimcem se zgrudi Lotta nezavestna, iz daljave pa se sliši vesela božična pesem: »Dete se rodilo, ki nas vse je odrešilo...«

Lastnik in izdajatelj: Uprava Nar. gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župančič. Urednik: M. Polič. — Tiskarna Makso Hrvatin, vsi v Ljubljani.

WERTHER

Lirična drama v treh dejanjih. Lo Goethe-ju spesnil E. Müll. P. Milliet in G. Hartmann, vglasbil Jules Massenet.

Dirigent: M. Polič.

Režiser: B. Kreft.

Werther	J. Gostič
Albert	P. Grba
Sodnik	D. Zupan
Schmidt	B. Sancin
Johann	A. Perko
Charlotte, sodnikova hčerka	M. Sax-Pristovškova k. g.
Sophie, njena sestra	I. Ribičeva

Otroci: Fritz, Max, Hans, Gretel, Klara.

I. dejanje: sodnikov dom. II. dejanje: pod lipami. III. dejanje: Charlotte in Werther — Wertherjeva smrt.

Blagajna se odpre ob pol 8.

Čačetek ob 8.

Konec ob pol 11.

Parter: Sedeži I. vrste Din 46
 " II. - III. vrste " 40
 " IV. - VI. " " 38
 " VII. - IX. " " 35
 " X. - XI. " " 30

Lože: Lože v parterju 180
 " I. reda 1-5 180
 " 6-9 200

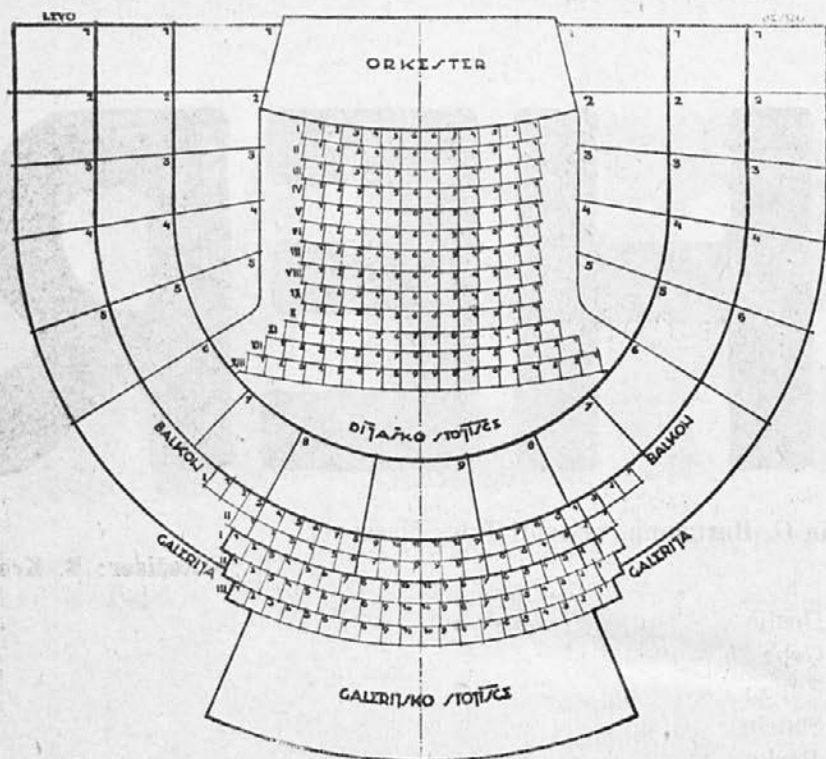
Lože: balkonske Din 100
 " 120
 Nadaljni ložni se
 " v parterju 25
 " v I. redu 30
 " na balkonu 20

Balkon: Sedeži I. 30
 " II. 25
 " III. 18

Galerija: Sedeži I. vrste Din 16
 " II. " " 14
 " III. " " 14
 " IV. " " 10
 " V. " " 10
 Stojšče 4
 Dijaško stojšče 7

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

POPRAVILO!

Pisalnih — Računskih strojev

JAMSTVO!

Prešernova ulica 44

Telefon intr. 2636

Ivan Legat, Ljubljana

**Samoprodaja najboljšega
pisalnega stroja**

CONTINENTAL

(WANDERERWERKE)

Po gledališču sestaneč v

KAVARNI „EMONA“

prvovrsten salonski in jazz orkester

V restavraciji dnevno

PLES

Točna postrežba

Solidne cene

Delniška družba pivovarne

„UNION“

priporoča svoje izborno svetlo in
črno pivo v sodčkih in steklenicah
Izdeluje tudi prvovrstni kvas in špirit

Brzjavni naslov: Pivovarna Union,
Ljubljana, Maribor

Telefon: Ljubljana št. 2310, 2311
Maribor št. 2023

LJUBLJANA - MARIBOR

DOBRA MISEL!

ZAVARUJEM SI ŽIVLJENJE,
to je: ko pridem v leta, mi naj izplača
banka „Slavija“ kapital, ki mi bo v
gmotno, sedaj pa že v moralno oporo

Domača zavarovalnica:

Jugoslovanska zavarovalna banka
„Slavija“ v Ljubljani

se priporoča za vse vrste zavarovanj

TELEFON ŠT. 2176

Elitni kino Matica

Tel. 2124

Edini zvočni kino v Ljubljani
z najboljšo svetovno zvočno aparaturo
WESTERN ELECTRIC

V mesecih oktober in november prinašamo sledeče
premiere izbranih najboljših svetovnih velefilmov:

„No, no Naneta“

Čarobna filmska opereta v naravnih barvah
Najboljši pevci, balet, razkošje

„Smej se in plakaj!“

Najnovejši govoreči film s slovitim **Al Jolsonom**
v glavni vlogi
Sodeluje tudi mali **Darvey Lee** (Sonny Boy) v
vlogi kot **Little Pal**

„Tango ljubezni“

Briljantna filmska opereta
V glavni vlogi **Willy Forst** (znan in priljubljen iz
vlefilmov „Atlantik“ in „Dvoje src v $\frac{3}{4}$ taktu“)

„Ljubljenec bogov“

Najnovejši govoreči velefilm Emila Janningsa

„Cilly“

Najrazkošnejša, najslajša filmska opereta, kjer nastopa
najlepša žena Amerike, slovita Marilyn Müller